ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΕΙΣ ΤΗΣ ΜΟΥΣΙΚΟΚΙΝΗΤΙΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ ΣΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟ

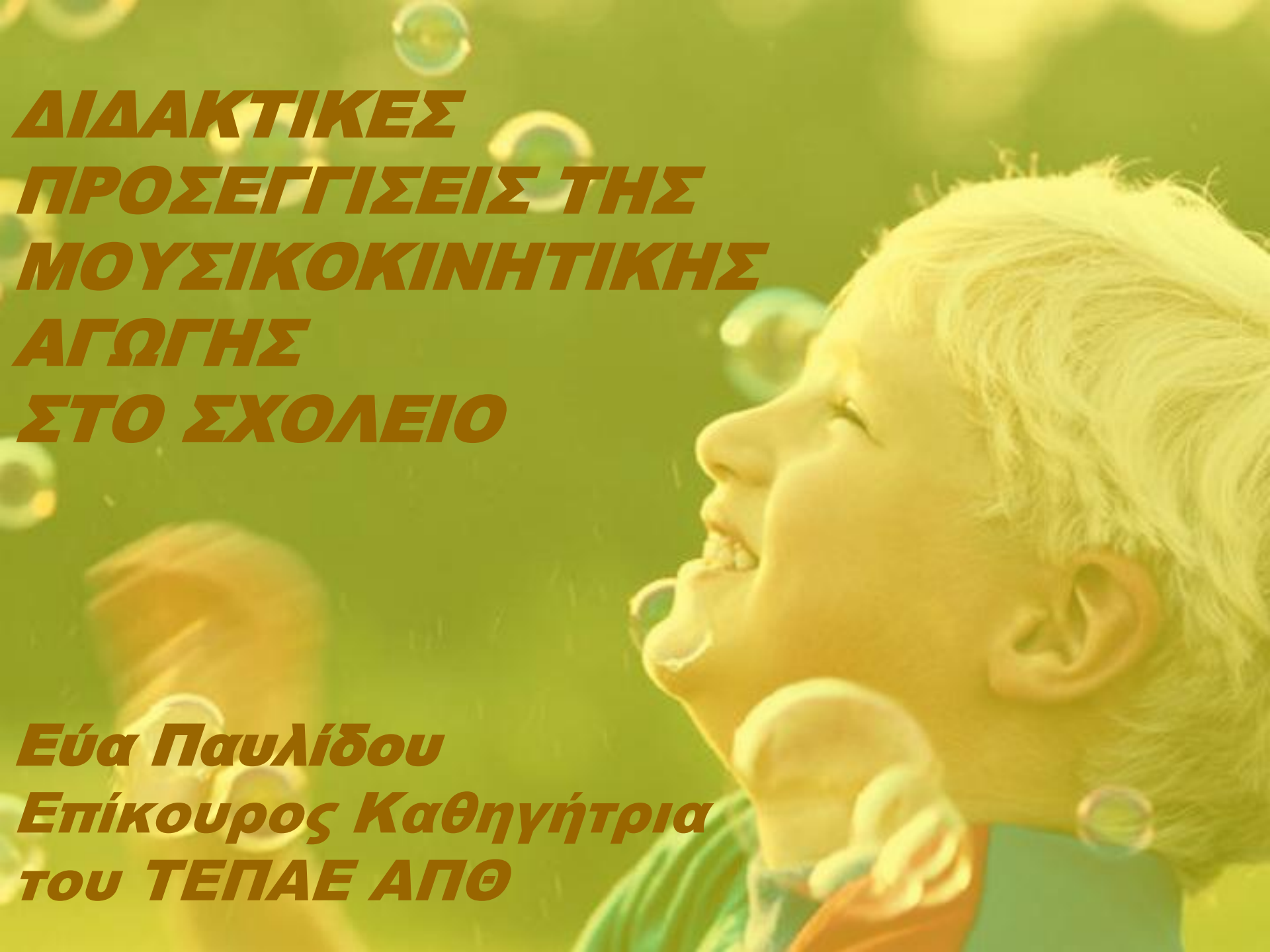

Εύα Παυλίδου
Επίκουρος Καθηγήτρια
του ΤΕΠΑΕ ΑΠΘ

Μουσικοκινητική αγωγή μέσα από τα χέρια των εκπαιδευτικών Φυσικής Αγωγής και όχι των δασκάλων μουσικής σημαίνει:

- Αγωγή κινητικής έκφρασης με μέσο τον ήχο
- Αγωγή επικοινωνιακών σχέσεων των παιδιών
- Άσκηση συναρμοστικών ικανοτήτων και κινητικών δεξιοτήτων
- Αισθητική αγωγή

Κινητική Ρυθμική Αγωγή (διευκρινιστικά)

Ως σύνολο όρων, εκπροσωπεί καλύτερα τη Μουσικοκινητική Αγωγή όταν η τελευταία διδάσκεται την ώρα της Φυσικής Αγωγής, αφού η Κινητική Ρυθμική* Αγωγή δίνει προτεραιότητα στην αγωγή της ***κίνησης*** σε σχέση με το ρυθμό και όχι αντίστροφα.

**Δεν ταυτίζεται με τη Ρυθμική Γυμναστική, η οποία είναι άθλημα*

Η κινητική έκφραση του παιδιού με εργαλείο όλο του το σώμα, δηλαδή

με ***χορό***,

με ***μιμική και θεατρικό παιχνίδι***,

με ***κινητικά παιχνίδια εξερεύνησης*** του χώρου και των αντικειμένων,

ως μορφή εξωλεκτικής επικοινωνίας, ενθαρρύνεται σε γενικές γραμμές στο σχολείο λιγότερο από όσο είναι πραγματικά αναγκαίο

Σημαντικοί ευρύτεροι εκπαιδευτικοί στόχοι, οι οποίοι πρωτίστως επιτυγχάνονται με την αξιοποίηση της ατομικής και ομαδικής κινητικής έκφρασης των παιδιών:

- Η καλλιέργεια του συνεργατικού στοιχείου και η καταστολή της ανταγωνιστικότητας
- Η προβολή, τόσο της ομαδικότητας, όσο και των προσωπικών ικανοτήτων κάθε παιδιού, αντί της προβολής συγκεκριμένων ικανών πρωταγωνιστών

Επιπλέον, με τη μουσικοκινητική αγωγή και τη συστηματική επιδίωξη της κινητικής έκφρασης:

- Διευρύνονται οι δυνατότητες εφαρμογής διαπολιτισμικών και γενικότερα διαθεματικών προσεγγίσεων με ευέλικτο τρόπο
- Διευκολύνεται η ένταξη και η αλληλοαποδοχή αλλόγλωσσων και παιδιών με ειδικές ανάγκες στην ομάδα

Η σχέση της μουσικής με την κίνηση ορίζει το δημιουργικό χορό ως το κυριότερο μέσο κινητικής έκφρασης για τα παιδιά

Γενικότερα ο χορός, ως εργαλείο της μουσικοκινητικής:

- Παίρνει τη μορφή αυτοσχεδιασμού, ελεύθερου και καθοδηγούμενου
- Γίνεται α) μέσο εξερεύνησης του χώρου, του χρόνου, του βάρους του σώματος, της σχέσης με «τον άλλον» β) πεδίο οργάνωσης κινήσεων («χορογραφημένα» στοιχεία)
- Συνδέεται με τα ρυθμικά παιχνίδια
- Εμπλέκεται με στοιχεία παντομίμας και με δραματοποιήσεις ιστοριών

Προτεινόμενες γενικές εκπαιδευτικές προσεγγίσεις 1/2

- Κατάλληλες ερωτήσεις, κατάλληλα ακουστικά, οπτικά και κιναισθητικά ερεθίσματα
- Προχωρούμε πέρα από τις τυποποιημένες ή στερεότυπες κινητικές απαντήσεις
- Εμψυχώνουμε τα παιδιά με θετικές προτροπές και συγκεκριμένη επιβράβευση
- Μετατρέπουμε όσα μειονεκτήματα του χώρου μπορούμε σε πλεονεκτήματα

Προτεινόμενες γενικές εκπαιδευτικές προσεγγίσεις 2/2

- Όταν μπορούμε, **παίρνουμε μέρος** στην κινητική δραστηριότητα **ισότιμα** με τα παιδιά και με αίσθηση του χιούμορ!
- Δεν κάνουμε αυτοσκοπό τη σχολική παράσταση. Αφήνουμε να προκύψει αβίαστα μέσα από την υποδομή που έχουμε ήδη δημιουργήσει
- Διευρύνουμε τις κατευθύνσεις ερεθισμάτων κινητικής έκφρασης, ώστε **να εκμηδενιστούν οι πιθανότητες να αισθανθεί κάποιο παιδί αποτυχημένο** (μέθοδος «μη αποκλεισμού»)

Η αποτελεσματική εφαρμογή της μουσικοκινητικής αγωγής βασίζεται :

- Στην **επαρκή** χρήση παραγωγικών μεθόδων προσέγγισης των παιδιών (π.χ. καθοδηγούμενη ανακάλυψη, αποκλίνουσα παραγωγικότητα)
- Σε περιεχόμενο μαθήματος που έχει νόημα για τα παιδιά (σύνδεση με τα ενδιαφέροντά τους)
- Στο στοιχείο της έκπληξης (εναλλασσόμενη δομή διαδικασίας και περιεχομένου)
- Στην κατάλληλη σύνδεση **των γνώριμων και προσφιλών** στα παιδιά στοιχείων **με νέα**
- Στη χρήση **αντιθέσεων στο ρυθμό, στο tempo, στην ένταση και στο χαρακτήρα της μουσικής**

Δεν απορρίπτουμε κανενός είδους ενδιαφέρον άκουσμα (1/2)

Εκτός από τα δεδομένα γνώριμα «παιδικά ακούσματα», είμαστε ανοιχτοί σε διάφορα είδη μουσικής, τα οποία χρησιμοποιούμε με διαφορετικούς σκοπούς κατά περίπτωση:

π.χ. εφόσον ένα μουσικό κομμάτι είναι ρυθμικά περίπλοκο και επιπλέον, σαν είδος, όχι οικείο στα παιδιά, ωστόσο ικανό να εγείρει συναισθήματα και να δημιουργεί συγκεκριμένη ατμόσφαιρα, το δοκιμάζουμε σαν background σε «μουσικοκινητικά δρώμενα», **ως ερέθισμα εκφραστικής δημιουργικής κίνησης.**

Δεν απορρίπτουμε κανενός είδους ενδιαφέρον άκουσμα (2/2)

- Ενθαρρύνουμε τα παιδιά να δηλώνουν τις μουσικοχορευτικές προτιμήσεις τους, οι οποίες, όταν είναι απλώς …εμπορικές, θα επιτρέψουμε να λειτουργήσουν ως επιβράβευση, βάσει συμφωνίας!

- Προτρέπουμε τα παιδιά να δημιουργήσουν συνεργατικά ηχοϊστορίες και δικά τους μουσικοκινητικά δρώμενα (κατά προτίμηση τις βροχερές μέρες μέσα στην τάξη)

ΑΠΑΙΤΕΙΤΑΙ ΕΥΑΙΣΘΗΣΙΑ ΣΤΟ ΘΕΜΑ «ΑΓΩΓΗ ΤΟΥ ΡΥΘΜΟΥ»

- Οι ρυθμοί ***4/4, 2/4, 4/8*** και εν συνεχεία ***3/4 και 3/8*** είναι ***βασικοί***

- Οι ***ξεκάθαρες εναλλαγές αργών και γρήγορων*** χρονικών αξιών, όπως και οι ***παύσεις*** στα <u>ρυθμικά μοτίβα</u> βοηθούν ιδιαίτερα τα παιδιά να αντιλαμβάνονται και να αποδίδουν τα ζητούμενα

- Ο ***έμμετρος παραστατικός λόγος*** πάνω στο εκάστοτε μοτίβο ενισχύει την κατανόηση και είναι ***κλειδί στην επικοινωνία*** δασκάλου-παιδιού

- Οι ***μικτοί ρυθμοί***, όπως ***7/8, 9/8, 5/4*** κ.ά. παρουσιάζουν **δυσκολία** για τα μικρότερα παιδιά και απαιτούν ορισμένες προϋποθέσεις (μία προεργασία)

- Οι έννοιες «**ένταση** ήχου», «**tempo** (ταχύτητα) ρυθμού», «**τονικότητα** (ύψος) μελωδίας» γίνονται καλύτερα αντιληπτές, όταν εναλλάσσονται άλλοτε βαθμιαία και άλλοτε απότομα η κάθε μία χωριστά σε σχέση με αντίστοιχες κινήσεις του σώματος.

- Με την αξιοποίηση πλήθους ακουσμάτων σε σχέση με την κίνηση προσεγγίζεται και η ευαισθητοποίηση σε σχέση με το «χαρακτήρα» και το είδος της μουσικής

Με την αγωγή κινητικής έκφρασης έχουμε πρόσφορο έδαφος για την κατανόηση της σχέσης αναπνοής και κίνησης.

Την προβάλλουμε κατά προτίμηση με κάποια αναπαράσταση με συνάφεια στο θέμα που διαπραγματευόμαστε με τα παιδιά, με απαλή μουσική υπόκρουση και με δικό μας παράγγελμα («κάνε ότι κάνω»),

ως άσκηση **αυτοσυγκέντρωσης**,

ως **αποθεραπεία ή/και απορολοποίηση**,

ως **σύντομη δράση έντασης-χαλάρωσης** (χωρίς μουσική), εμβόλιμη και αιφνιδιαστική για την επαναφορά της τάξης σε ηρεμία, εφόσον υπήρξε κάποια αποδιοργάνωση

Σε σχέση με τις διδακτικές προσεγγίσεις προτείνεται μια ταξινόμηση των δραστηριοτήτων:

- Σε απλές (ολοκληρώνονται σε μία φάση)
- Σε μεταβατικές ή μικτές (2 ή 3 φάσεις)
- Και σε συνδυαστικές ή σύνθετες (χοροθεατρικά-μουσικοκινητικά δρώμενα)

Ευχαριστώ πολύ!